

Савела Є. А.

курсант

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник – доцент кафедри
цивільного права та процесу,
к.ю.н., доцент **Круглова О.О.***

ЦИВІЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ ОСОБИ ПОМЕРЛОЮ

Для прийняття рішення про оголошення фізичної особи померлою, суд спирається на факти, які підтверджують високу ймовірність смерті учасника цивільних правовідносин, покликано для забезпечення права й законних інтересів цієї особи, спадкоємців цієї особи, а також інших заінтересованих осіб які перебували у правовідносинах з цією особою, оскільки, її відсутність створює обмеження і взагалі унеможлиблює реалізацію особистих немайнових та майнових прав [1].

У ст. 46 Цивільного кодексу України визначений перелік можливих ситуацій, фактів, що дають підстави для звернення до суду з позовом про визнання особи померлою. До таких підстав і фактів належать: 1) у місці постійного проживання немає відомостей про місце перебування фізичної особи протягом трьох років; 2) якщо вона пропала безвісти за обставин, що загрожували їй смертю або дають підставу припускати її загибель від певного нещасного випадку протягом шести місяців); 3) якщо особа пропала безвісти, у зв'язку з воєнними діями, вона може бути оголошена судом померлою після спливу двох років від дня закінчення воєнних дій (з урахуванням конкретних обставин справи суд може оголосити фізичну особу померлою і до спливу цього строку, але не раніше спливу шести місяців) [3, ст. 46].

Необхідно зазначити, що фізична особа оголошується померлою від дня набрання законної сили рішенням суду. Справи про оголошення померлою розглядаються судом відповідно до порядку встановленому в ЦПК України, а саме через написання заяви про визнання особи померлою. Заява подається: 1) за місцем проживання заявника; 2) за останнім місцем проживання (перебування) такої особи, місцезнаходження якої невідоме; 3) за місцезнаходженням майна особи, місцезнаходження якої невідоме [2].

З такою заявою може звертатися до суду будь-яка зацікавлена особа: будь-який громадянин, прокурор, юридичні особи, органи державного управління. Прикладом юридичної особи є банк або інші кредитні установи, у разі тривалої відсутності позичальника. Заявник це особа в чий інтерес

порушено процес, для захисту своїх прав та інтересів. У такій заяві необхідно зазначити для якої мети необхідно заявнику визнати таку особу померлою, докази, що підтверджують обставини, що загрожували смерті фізичній особі, яка пропала безвісти, або обставини, що дають підставу припускати її загибель від нещасного випадку. Якщо в зазначеній заяві не вказана мета визнання фізичної особи померлою, то така справа залишається без розгляду, доки заявник не усунить вказаний недолік у визначений строк. Під час підготовки справи до судового розгляду суддя здійснює певні дії: 1) з'ясовує коло осіб, які зможуть надати певні відомості про відсутнього; 2) витребує від житлово-експлуатаційних організацій, за останнім місцем проживання особи відомості, щодо неї, за останнім місцем роботи, а також від правоохоронних органів і військових частин; 3) витребує відомості від податкових органів про сплату податків такою особою; 4) витребує документи, які підтверджують можливість обставин, що загрожували смерті, або дають підставу припускати загибель такої особи через нещасний випадок; 5) перевіряє можливість такої особи умисного переховування з метою уникнення покарання, сплати аліментів, боргу або в інших випадках, шляхом надсилання запиту до відповідних органів; 6) здійснює заходи щодо опіки над майном фізичної особи через органи опіки та піклування.

Розгляд справи закінчується винесенням рішення. У рішенні зазначаються відомості про особу – прізвище, ім'я, по-батькові, рік і місце народження, останнє місце проживання, дату початку безвісної відсутності, якщо вона відома. Судове рішення, яке підтверджує смерть особи шляхом оголошення її померлою, яке набрало законної сили припиняє правосуб'єктність такої особи [4, с. 228]. Якщо стане відомо місце знаходження такої фізичної особи суд відмовляє в задоволенні такої заяви. Після того як рішення суду набере законної сили про оголошення фізичної особи померлою, суд надсилає рішення органу який здійснює реєстрацію смерті фізичної особи, з подальшим повідомленням нотаріуса за місцем відкриття спадщини, або в населеному пункті, де не має нотаріуса, таке рішення надсилається до відповідного органу місцевого самоврядування, для здійснення охорони спадкового майна. Якщо в населеному пункті знаходяться декілька нотаріусів, або якщо місце відкриття спадщини невідоме, таке рішення надсилається до державного нотаріального архіву для передачі його уповноваженому нотаріусу, щоб той у свою чергу здійснив заходи для охорони спадкового майна. У разі оголошення громадянина померлим наступають такі ж наслідки, як ті, що спричиняє смерть людини [5].

Майно особи, яка була визнана померлою, буде невідчуженим протягом п'яти років, а спадкоємці цієї особи отримують від нотаріуса свідоцтво про право на отримання спадщини, лише після п'яти років

Отже, визнання особи померлою покладається на факти які підтверджують високу ймовірність смерті учасника цивільних правовідносин. З такою заявою може звертатися до суду будь-яка зацікавлена

особа (будь-який громадянин, прокурор, юридичні особи, органи державного управління). Розгляд справи закінчується винесенням рішення, яке припиняє правосуб'єктність даної особи, але законодавець залишає право за даною особою право, строком на 5 років, на відновлення своїх прав, у випадку можливості знаходження такої особи, шляхом подання позову до суду і у відповідному порядку поновлення своєї правосуб'єктності.

1. Корчак Т. В. Цивільно-правові наслідки оголошення фізичної особи померлою за законодавством України: дис. канд. юр. наук: Харків, 2017. 23 с.

2. Цивільний кодекс України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 15.04.2018)

3. Цивільний процесуальний кодекс України URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/page> (дата звернення 15.04.2018)

4. Корчак Т. В. Оголошення фізичної особи померлою як цивільно-правова конструкція. Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Х. С. 226–228.

5. Порядок та правові наслідки оголошення фізичної особи померлою URL: brm.lv.court.gov.ua (дата звернення 17.04.2018).

Сокол Р.В.

студентка

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник – доцент кафедри
економіки та фінансів, к.ю.н.*

Соломіна Г.В.

ОЦІНКА РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРУВАННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У період фінансово-економічної кризи особливої актуальності набуває забезпечення фінансової безпеки, що призводить до втрати внутрішньої і зовнішньої платоспроможності, нестабільності національної грошової одиниці, зниження доходів населення та активів суб'єктів господарювання.

Основні загрози економічній безпеці України знаходяться у макроекономічній, інвестиційній через надмірну залежність України від зовнішньоекономічної кон'юнктури, недостатній розвиток внутрішнього ринку та постійне погіршення стану зовнішньоторговельного балансу, високу диференціацію доходів населення [1].

В Україні оцінка економічної безпеки проводиться, відповідно до методики [2, 4], за компонентами: макроекономічною, фінансовою, виробничою, інвестиційною, науково-технологічною, енергетичною,